

EUROOPA KOHTU OTSUS

19. märts 1991*

Konkurents telekommunikatsioonivõrgu lõppseadmete turul

Kohtuasjas C-202/88,

Prantsuse Vabariik, esindajad: välisministeeriumi õigusosakonna juhataja Jean-Pierre Puissochet ja sama ministeeriumi välisasjade abisekretär Géraud de Bergues, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis, Prantsuse suursaatkond, 9 boulevard Prince-Henri,

hageja,

keda toetasid

Itaalia Vabariik, esindajad: **diplomaatiliste erimeelsuste osakonna juhataja** Luigi Ferrari Bravo ja riiklik esindaja Ivo M. Braguglia, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis, Itaalia suursaatkond, 5 rue Marie-Adélaïde,

Belgia Kuningriik, esindaja: advokaat Eduard Marissens, Brüssel, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis, advokaat Lucy Dupong' büroo, 14a rue des Bains,

Saksamaa Liitvabariik, esindaja: liidu majandusministeeriumi kõrgem ametnik Martin Seidel, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis, Saksamaa Liitvabariigi suursaatkond, 20-22 avenue Émile Reuter,

ja

Kreeka Vabariik, esindajad: õigusnõunik Kreeka alalises esinduses Euroopa Ühenduste juures Nikos Frangakis, õigustalituse ametnik Kreeka alalises esinduses Euroopa Ühenduste juures advokaat Stamatina Vodina ja majandusministeeriumi juriidiline nõustaja advokaat Galateia Alexaki, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis, Kreeka suursaatkond, 117 Val Sainte-Croix,

menetlusse astujad,

versus

Euroopa Ühenduste Komisjon, esindajad: õigustalituse peadirektor Jean-Louis Dewost, õigusnõunik Götz zur Hausen ja õigustalituse ametnik Luís Antunes, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis, c/o õigustalituse ametnik Guido Berardis, Centre Wagner, Kirchberg,

kostja,

* Kohtumenetluse keel: prantsuse.

milles taotletakse komisjoni 16. mai 1988. aasta direktiivi 88/301/EMÜ (konkurentsi kohta telekommunikatsioonivõrgu lõppseadmete turgudel) osalist tühistamist,

EUROOPA KOHUS,

koosseisus: president O. Due, kodade esimehed G. F. Mancini, T. F. O'Higgins, J. C. Moitinho de Almeida ja G. C. Rodríguez Iglesias, kohtunikud C. N. Kakouris, R. Joliet, F. A. Schockweiler ja M. Zuleeg,

kohtujurist: G. Tesauro,

kohtusekretär: J.-G. Giraud,

arvestades kohtuistungil ettekannet,

kuulanud 26. oktoobri 1989. aasta kohtuistungil ära poolte kaitsekõned,

kuulanud 13. veebruari 1990. aasta kohtuistungil ära kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

1. Euroopa Kohtu kantseleile 22. juulil 1988 esitatud hagiavaldusega taotles Prantsuse Vabariik EMÜ asutamislepingu artikli 173 esimese lõigu alusel komisjoni 16. mai 1988. aasta direktiivi 88/301/EMÜ (konkurentsi kohta telekommunikatsioonivõrgu lõppseadmete turgudel) (EÜT L 131, lk 73) artiklite 2, 6, 7 ja vajaduse piires artikli 9 tühistamist. Itaalia Vabariik, Belgia Kuningriik, Saksamaa Liitvabariik ja Kreeka Vabariik astusid menetlusse, et toetada Prantsuse Vabariigi nõudeid.

2. Direktiiv 88/301 võeti vastu EMÜ asutamislepingu artikli 90 lõike 3 põhjal. Direktiivi artikli 2 järgi tagavad liikmesriigid, kes on ettevõtjatele andnud eri- või ainuõigusi telekommunikatsiooni lõppseadmete importimiseks, turustamiseks, ühendamiseks ja kasutuselevõtmiseks ja/või selliste seadmete hooldamiseks, nende tühistamise ja teatavad komisjonile võetud meetmetest või sel otstarbel koostatud eelnõudest.

3. Artikli 3 järgi tagavad liikmesriigid ettevõtjatele õiguse lõppseadmeid importida, turustada, ühendada, kasutusele võtta ja hooldada. Sellest olenemata võivad liikmesriigid:

– tehniliste spetsifikaatide puudumise korral mitte lubada lõppseadmeid ühendada ja kasutusele võtta, kui sellised seadmed ei vasta artiklis 6 osutatud asutuse põhjendatud seisukoha järgi nõukogu 24. juuli 1986. aasta direktiivi 86/361/EMÜ (telekommunikatsioonivõrgu lõppseadmete tüübikinnituste vastastikuse tunnustamise esimese etapi kohta) (EÜT L 217, lk 21) artikli 2 lõikes 17 sätestatud olulistele nõuetele;

– nõuda, et ettevõtjatel oleks objektiivsete, mittediskrimineerivate ja üldsusele kättesaadavate kriteeriumide põhjal olemas lõppseadmete ühendamiseks, kasutuselevõtmiseks ja hooldamiseks vajalik tehniline kvalifikatsioon.

4. Direktiivi artikli 6 järgi tagavad liikmesriigid, et alates 1. juulist 1989 usaldatakse spetsifikaatide koostamine, nende rakendamise järelevalve ja tüübikinnituste andmine asutusele, mis ei sõltu telekommunikatsioonisektoris kaupu ja/või teenuseid pakkuvatest avalik-õiguslikest ettevõtjatest või eraettevõtjatest.

5. Artikkel 7 sisaldab liikmesriikide kohustust võtta vajalikud meetmed, et oleks võimalik lõpetada kuni ühe aasta pikkuse etteteatamisajaga lõppseadmete rendi- või hoolduslepingud, mille suhtes lepingu sõlmimise ajal kehtisid mõningatele ettevõtjatele antud eri- või ainuõigused.

6. Lõpuks on artiklis 9 sätestatud, et liikmesriigid esitavad komisjonile iga aasta lõpus aruande, mis võimaldab komisjonil jälgida artiklite 2, 3, 4, 6 ja 7 sätete täitmist.

7. Kohtuvaidluse asjaolude, menetluse käigu ning poolte väidete ja argumentide ulatuslikum kirjeldus on esitatud kohtuistungis ettekandes. Sellest toimikus olevast teabest tuuakse allpool ära ainult nii palju, kui on vajalik Euroopa Kohtu arutluskäigu esitamiseks.

8. Prantsuse valitsus tugineb neljale väitele, need on vastavalt menetluse kuritarvitamine, komisjoni ebapädevus, proportsionaalsuse põhimõtte rikkumine ja menetlusnormide rikkumine. Ebapädevuse väite raames heidab Prantsuse valitsus komisjonile ette ka seda, et see kohaldas EMÜ asutamislepingu eeskirju valesti. Et see etteheide kujutab endast tegelikult eraldi väidet, arutatakse seda eraldi.

I – Kohtuvaidluse õiguslik raamistik

9. Käesolevas kohtuasjas esitatud väited ja argumendid käsitlevad põhiliselt EMÜ asutamislepingu artikli 90 tõlgendamist. Selle artikli lõike 3 järgi, mille alusel vaidlusalune direktiiv vastu võeti, tagab komisjon “käesoleva artikli sätete kohaldamise ja vajaduse korral adresseerib liikmesriikidele asjakohased direktiivid või otsused”.

10. Selle artikli lõikega 1 keelatakse liikmesriikidel üldiselt riigi osalusega äriühingute ja nende ettevõtjate puhul, kellele nad annavad eri- või ainuõigused, jõustada või säilitada meetmeid, mis on vastuolus asutamislepingu eeskirjadega, eelkõige nendega, mis on sätestatud artiklis 7 ja artiklites 85–94.

11. Selle artikli lõikega 2 nähakse ette, et ettevõtjad, kellele on usaldatud üldist majandushuvi esindavate teenuste osutamine, alluvad asutamislepingu eeskirjadele, eelkõige konkurentsieskirjadele niivõrd, kuivõrd nimetatud eeskirjade kohaldamine juriidiliselt ja faktiliselt ei takista nendele määratud eriülesannete täitmist, kuid siiski tingimusel, et kaubanduse arengut ei tohi mõjutada määral, mis oleks vastuolus ühenduse huvidega.

12. Võimaldades teatud tingimustel erandeid EMÜ asutamislepingu üldeeskirjadest, on viimase õigusnormi eesmärk sobitada omavahel liikmesriikide huvi kasutada mõningaid

ettevõtjaid, eelkõige avaliku sektori omi, majandus- ja maksupoliitika vahendina ning ühenduse huvi järgida konkurentsieeskirju ja säilitada ühisturu ühtsus.

13. Vaidlusaluse direktiivi üheteistkümnendas põhjenduses on komisjon märkinud, et EMÜ asutamislepingu artikli 90 lõikes 2 ette nähtud erandi kohaldamise tingimused ei olnud täidetud. Prantsuse valitsus ega menetlusse astujad ei vaidlustanud seda väidet. Sellest järeldub, et käesolev kohtuvaidlus asetub EMÜ asutamislepingu artikli 90 lõigete 1 ja 3 raamistikku.

14. Lubades komisjonil võtta vastu direktiive, antakse asutamislepingu artikli 90 lõikega 3 talle õigus kehtestada üldeeskirju, millega täpsustatakse EMÜ asutamislepingust tulenevaid kohustusi, mis on liikmesriikidel sama artikli kahes eelmises lõikes osutatud ettevõtjate osas.

15. Selles olukorras tuleb poolte väiteid ja argumente arutada, lähtudes küsimusest, kas komisjon püsis antud juhul talle EMÜ asutamislepinguga selliselt antud õigustloova pädevuse piires.

II – Menetluse kuritarvitamine

16. Esimese väitega heidab Prantsuse valitsus komisjonile ette, et viimane võttis vaidlusaluse direktiivi vastu, tuginedes EMÜ asutamislepingu artikli 90 lõikele 3, selle asemel, et algatada artiklis 169 ette nähtud menetlus. Tema arvates peab artikli 90 lõige 3 võimaldama komisjonil näidata liikmesriikidele juhtudel, mil EMÜ asutamislepinguga vastavusseviimise tingimused ei ole ilmsed, kätte vahendid, mida tuleb kasutada siiski selle kooskõla tagamiseks. Seevastu artiklis 169 kirjeldatud hagi tuleks kasutada selgelt ja täielikult EMÜ asutamislepinguga vastuolus oleva meetme puhul, millele tuleks otsekohe lõpp teha.

17. Selles osas tuleb tõdeda, et EMÜ asutamislepingu artikli 90 lõige 3 annab komisjonile õiguse täpsustada üldiselt direktiividega selle artikli lõikest 1 tulenevaid kohustusi. Komisjon kasutab seda õigust, kui eri liikmesriikides valitsevat konkreetset olukorda arvesse võtmata täpsustab konkreetset kohustusi, mis neil EMÜ asutamislepingu järgi on. Niisugune õigus ei saa oma laadi tõttu anda alust tuvastamiseks, et mõni liikmesriik jättis täitmata mõne konkreetse kohustuse, mis tal EMÜ asutamislepingu järgi on.

18. Antud juhul tuleneb aga kõnealuse direktiivi sisust, et komisjon piirdus sellega, et määras üldiselt kindlaks kohustused, mis liikmesriikidel vastavalt EMÜ asutamislepingule on. Järelikult ei saa seda tõlgendada nii, et selles on tuvastatud konkreetsete liikmesriikide EMÜ asutamislepingust tulenevate kohustuste konkreetset rikkumist, ning väide, millele tugineb Prantsuse valitsus, tuleb niisiis põhjendamatuks tagasi lükata.

III – Komisjoni pädevus

19. Teises väites leiab Prantsuse valitsus, keda toetavad menetlusse astujad, et võttes vastu direktiivi, millega nähakse ette telekommunikatsiooni lõppseadmete importimise, turustamise, ühendamise ja kasutuselevõtmise ja/või selliste seadmete hooldamise eri- ja ainuõiguste puhas ja lihtne tühistamine, ületas komisjon järelevalvevolitusi, mis talle EMÜ asutamislepingu artikli 90 lõikega on 3 antud. See õigusnorm eeldavat eri- ja ainuõiguste

olemasolu. Arvates, et nende õiguste säilitamine on iseenesest meede selle artikli tähenduses, eirataks järelikult selle ulatust.

20. Prantsuse ja Belgia valitsus arvavad lisaks, et niisugune telekommunikatsioonisektori ümberkorraldamise poliitika, nagu direktiivis on kavandatud, kuulub artikli 100a alusel tegutseva nõukogu pädevusse. Belgia ja Itaalia valitsus väidavad veel, et direktiiviga on rikutud EMÜ asutamislepingu artiklit 87, sest ainult nõukogul on õigus kehtestada eeskirju EMÜ asutamislepingute artiklite 85 ja 86 kohaldamiseks konkreetsetes sektorites.

21. Mis puudutab esimest argumenti, siis kõigepealt tuleb märkida, et komisjonile usaldatud järelevalveõigus sisaldab EMÜ asutamislepingu artikli 90 lõikel 3 põhinevat võimalust täpsustada EMÜ asutamislepingust tulenevaid kohustusi. Järelikult sõltub selle õiguse ulatus nende eeskirjade ulatusest, mille järgimine tuleb tagada.

22. Seejärel tuleb tõdeda, et isegi kui see artikkel eeldab mõningate eri- ja ainuõigustega ettevõtete olemasolu, ei tulene sellest veel, et kõik eri- ja ainuõigused on tingimata EMÜ asutamislepinguga kooskõlas. See sõltub mitmesugustest eeskirjadest, millele on artikli 90 lõikes 1 viidatud.

23. Mis puudutab etteheidet komisjonile, et ta võttis endale volitusi, mis on EMÜ asutamislepingu artiklitega 87 ja 100a antud nõukogule, siis need õigusnormid tuleb lähendada artiklis 90 sätestatutele, võttes arvesse nende vastavat eset ja eesmärki.

24. Artiklis 100a on käsitletud liikmesriikide selliste õigus- ja haldusnormide ühtlustamist, mille eesmärk on siseturu rajamine ja selle toimimine. Artiklis 87 on käsitletud artiklites 85 ja 86 esitatud põhimõtete, s.t kõikide ettevõtjate suhtes kohaldatavate konkurentsieeskirjade kohaldamiseks vajalike määruste või direktiivide vastuvõtmist. Mis puudutab artiklit 90, siis selles on käsitletud meetmeid, mida liikmesriigid võtavad ettevõtjate suhtes, kellega neil on selles artiklis kirjeldatud erisuhted. Järelevalvekohustus, mida vajaduse korral võib täita liikmesriikidele adresseeritud direktiivide ja otsuste vastuvõtmisega, kehtestatakse selles komisjonile ainult nende meetmete osas.

25. Niisiis tuleb tuvastada, et komisjonile artikli 90 lõikega 3 antud pädevuse ese on erinev ja spetsiifilisem kui nõukogule esiteks artikliga 100a ja teiseks artikliga 87 antud volituste oma.

26. Lisaks tuleb meenutada, et nagu tuleneb 6. juuli 1982. aasta otsusest kohtuasjades 188/80, 189/80 ja 190/80: Prantsusmaa, Itaalia ja Ühendkuningriik v. komisjon (EKL 1982, lk 2545), ei takista võimalus, et nõukogu kehtestab talle EMÜ asutamislepingu teiste artiklitega antud üldise õiguse alusel õigusnormi, mis sisaldab artikli 90 spetsiifilist valdkonda puudutavaid sätteid, kasutada pädevust, mis selle viimase artikliga komisjonile antakse.

27. Väide, et komisjon oli ebapädev, tuleb järelikult tagasi lükata.

IV – Proportsionaalsuse põhimõte

28. Tuginedes proportsionaalsuse põhimõtte rikkumisele, heidab Prantsuse valitsus komisjonile ette, et see ei kasutanud asjakohaseid vahendeid, tegemaks lõppu sellele, et

telekommunikatsiooniettevõtjad kuritarvitavad võib-olla oma eri- või ainuõigusi. See väide langeb seega kokku eespool tagasi lükatud menetluse kuritarvitamise ja ebapädevuse väitega ning seda ei ole niisiis tarvis eraldi arutada.

V – EMÜ asutamislepingu eeskirjade kohaldamine

29. Prantsuse valitsus ja menetlusse astunud valitsused tuginevad direktiivi artiklite 2, 6, 7 ja 9 ebaseaduslikkusele põhjendusega, et need õigusnormid põhinevat valesti EMÜ asutamislepingu artiklite 30, 37, 59 ja 86 liikmesriikidepoolisel rikkumisel.

30. Eespool esitatud märkuste põhjal tuleb seda etteheidet mõista nii, et see on suunatud EMÜ asutamislepingu nimetatud õigusnormide komisjonipoolse ebaõige kohaldamise vastu. Direktiivi 88/301 artikleid 2, 6, 7 ja 9 tuleb niisiis arutada, lähtudes põhjendustest, millel need rajanevad.

1. Direktiivi 88/301 artikli 2 (eri- ja ainuõiguste tühistamine) seaduslikkus

31. Vaidlusaluse direktiivi artikkel 2 kohustab liikmesriike, kes on ettevõtjatele andnud eri- või ainuõigusi telekommunikatsiooni lõppseadmete importimiseks, turustamiseks, ühendamiseks ja kasutuselevõtmiseks ja/või selliste seadmete hooldamiseks, need tühistama ja teatama komisjonile võetud meetmetest või sel otstarbel koostatud eelnõudest.

32. Sellest tuleneb, et direktiiv käsitleb esiteks ainuõigusi ja teiseks eriõigusi. Käesoleva etteheite arutamisel tuleb järgida seda liigitust.

33. Mis puudutab importimise ja turustamise ainuõigusi, siis tuleb meenutada, et Euroopa Kohtu väljakujunenud kohtupraktika kohaselt (vt eelkõige 11. juuli 1974. aasta otsust kohtuasjas 8/74: procureur du roi v. Dassonville, EKL 1974, lk 837, punkt 5) on EMÜ asutamislepingu artiklis 30 kehtestatud koguseliste piirangutega samaväärse toimega meetmete keelu puhul mõeldud liikmesriikide kõiki kaubanduslikke õigusnorme, mis võivad otseselt või kaudselt, tegelikult või tõenäoliselt takistada ühendusesisest kaubandust.

34. Selles osas tuleb esiteks tõdeda, et importimise ja turustamise ainuõiguste olemasolu võtab ettevõtjatelt võimaluse lasta tarbijatel nende tooteid osta.

35. Teiseks tuleb märkida, et lõppseadmete sektorit iseloomustab toodete mitmekesisus ja tehnilisus ning sellest tulenevad piirangud. Selles olukorras ei ole tagatud, et monopoolses seisundis ettevõtja on võimeline pakkuma kõiki turul olevaid mudeleid, teavitama kliente kõikide lõppseadmete seisukorrast ja toimimisest ning tagama nende kvaliteedi.

36. Importimise ja turustamise ainuõigused telekommunikatsioonivõrgu lõppseadmete sektoris võivad niisiis piirata ühendusesisest kaubandust.

37. Mis puudutab küsimust, kas need võivad olla põhjendatud, tuleb meenutada, et vaidlusaluse direktiivi artiklis 3 on komisjon täpsustanud eri- ja ainuõiguste ulatust ja tühistamise piire, võttes arvesse mõningaid nõudeid, näiteks neid, mida on loetletud eespool nimetatud nõukogu direktiivi 86/361 artikli 2 punktis 17, nimelt kasutaja turvalisus, riikliku telekommunikatsioonivõrgu ettevõtete töötajate turvalisus, riiklike

telekommunikatsioonivõrkude kaitse igasuguse kahju eest ning lõppseadmete koostöövõime, kui see on põhjendatud.

38. Prantsuse valitsus omalt poolt ei kritiseerinud vaidlusaluse direktiivi artiklit 3 ega väitnud, et on muid põhinõudeid, mida komisjon oleks pidanud antud juhul järgima.

39. Selles olukorras on põhjendatud komisjoni arvamus, et importimise ja turustamise ainuõigused telekommunikatsioonivõrgu lõppseadmete sektoris on vastuolus EMÜ asutamislepingu artikliga 30.

40. Mis puudutab telekommunikatsioonivõrgu lõppseadmete ühendamise, kasutuselevõtmise ja hooldamise ainuõigusi, siis direktiivi kuuendas põhjenduses on öeldud, et

„ainuõiguste säilitamine selles valdkonnas oleks samaväärne turustamise ainuõiguse säilitamisega”.

41. Selles osas tuleb kõigepealt meenutada, et Euroopa Kohtu väljakujunenud kohtupraktika kohaselt on EMÜ asutamislepingu artiklites 2 ja 3 silmas peetud niisuguse turu loomist, kus kaubad liiguvad vabalt, kahjustamata konkurentsitingimustes (vt eelkõige 10. jaanuari 1985. aasta otsust kohtuasjas 229/83: Leclerc jt v. SARL Au blé vert jt, EKL 1985, lk 1, punkt 9). EMÜ asutamislepingu artiklit 30 ja järgnevad artikleid tuleb seega tõlgendada, lähtudes põhimõttest, mis eeldab EMÜ asutamislepingu artikli 3 punktis f kirjeldatud konkurentsiaspekti arvessevõtmist.

42. Seejärel tuleb märkida, et eespool kirjeldatud omadustega turul (vt punkti 35) ei ole tagatud, et ühendamise, kasutuselevõtmise ja hooldamise ainuõiguste valdaja on võimeline tagama nende teenuste usaldusväärsuse kõikide turul olevate lõppseadme tüüpide puhul ning võimaldama nii kõikide nende seadmete kasutamist, ega ole ta ka motiveeritud seda tegema. Kui turustamise ainuõigus on tühistatud, peab ettevõtja järelikult saama osutada ise ühendamise-, hooldamise- ja kasutuselevõtmise teenuseid, et ta saaks turustamisega tegeleda kahjustamata konkurentsitingimustes.

43. Selles olukorras on põhjendatud komisjoni arvamus, et telekommunikatsioonivõrgu lõppseadmete ühendamise, kasutuselevõtmise ja hooldamise ainuõigused on vastuolus EMÜ asutamislepingu artikliga 30.

44. Eelnevast järeldub, et komisjonil oli tõesti põhjust nõuda telekommunikatsioonivõrgu lõppseadmete importimise, turustamise, ühendamise ja kasutuselevõtmise ja/või niisuguste seadmete hooldamise ainuõiguste tühistamist.

45. Mis puudutab eriõigusi, siis tuleb tõdeda, et direktiivi sätetes ega selle põhjendustes ei ole täpsustatud õiguste liiki, mida on konkreetselt silmas peetud ning mille poolest on nende õiguste olemasolu vastuolus EMÜ asutamislepingus sätestatud eri õigusnormidega.

46. Sellest järeldub, et komisjon ei põhjendanud kohustust tühistada telekommunikatsioonivõrgu lõppseadmete importimise, turustamise, ühendamise, kasutuselevõtmise ja/või hooldamise eriõigused.

47. Järelikult tuleb artikkel 2 tühistada selle osas, mis puudutab nende õiguste tühistamist.

2. Direktiivi 88/301 artikli 6 (spetsifikaatide koostamine, nende rakendamise järelevalve ja tüübikinnituste andmine) seaduslikkus

48. Vaidlusaluse direktiivi artikli 6 järgi tagavad liikmesriigid, et alates 1. juulist 1989 usaldatakse artiklis 5 osutatud spetsifikaatide koostamine, nende rakendamise järelevalve ja tüübikinnituste andmine asutusele, mis ei sõltu telekommunikatsioonisektoris kaupu ja/või teenuseid pakkuvatest avalik-õiguslikest ettevõtjatest või eraettevõtjatest.

49. Üheksas põhjendus näeb selles osas ette järgmist:

„Nimetatud spetsifikaatide ja menetluste läbipaistvaks, objektiivseks ja diskrimineerimiseta rakendamiseks tuleks selliste eeskirjade koostamine ja rakendamine usaldada kõnealusel turul konkureerivatest isikutest sõltumatutele asutustele”.

50. Seitsmeteistkümnes põhjendus näeb ette järgmist:

„ilmselge huvide konflikti tõttu ei saa tüübikinnitusmenetluse ja -eeskirjade järelevalvet usaldada lõppseadmete turul konkureerivale isikule. Seepärast peaksid liikmesriigid tagama, et tüübikinnituse spetsifikaatide ja eeskirjade koostamine tehakse ülesandeks võrgu käitajast ja teistest lõppseadmete turul konkureerijatest sõltumatule asutusele”.

51. Tuleb märkida, et niisuguse kahjustamata konkurentsi süsteemi, nagu näeb ette EMÜ asutamisleping, saab tagada ainult siis, kui eri ettevõtjatele on tagatud võrdsed võimalused. Usaldades ühele lõppseadmeid turustavale ettevõtjale ülesande koostada spetsifikaadid, millele peavad vastama lõppseadmed, kontrollida nende rakendamist ja anda tüübikinnitused, usaldatakse talle õigus oma tahte järgi määrata, missuguseid lõppseadmeid võib riiklikku võrku ühendada, ning antakse sedasi talle ilmne eelis konkurentide ees.

52. Selles olukorras oli komisjoni nõudmine, et spetsifikaate koostaks, nende rakendamise järelevalvet teostaks ja tüübikinnitusi annaks asutus, mis ei sõltu telekommunikatsioonisektoris kaupu ja/või teenuseid pakkuvatest avalik-õiguslikest ettevõtjatest või eraettevõtjatest.

3. Direktiivi 88/301 artikli 7 (rendi- ja hoolduslepingute lõpetamine) seaduslikkus

53. Vaidlustatud direktiivi artikkel 7 sisaldab liikmesriikide kohustust võtta vajalikud meetmed, et oleks võimalik lõpetada kuni ühe aasta pikkuse etteteatamisajaga lõppseadmete rendi- või hoolduslepingud, mille suhtes lepingu sõlmimise ajal kehtisid mõningatele ettevõtjatele antud eri- või ainuõigused.

54. Direktiivi kaheksateistkümnendas põhjenduses on selle kohta öeldud, et

„kõnealuste lõppseadmetega seotud eri- või ainuõiguste valdajatel on olnud võimalik suruda oma klientidele peale pikaajalised lepingud, mis takistavad tegeliku vaba konkurentsi kehtestamist mõistliku aja jooksul. Seepärast tuleb kasutajatele anda võimalus oma lepingu kehtivusaja ülevaatamiseks”.

55. Selles osas tuleb meenutada, et EMÜ asutamislepingu artikliga 90 antakse komisjonile volitused ainult riiklike meetmete suhtes (vt punkti 24) ning ettevõtjate omaalgatusliku konkurentsi kahjustava käitumise saab vaidlustada ainult üksikaktidega, mis on vastu võetud EMÜ asutamislepingu artiklite 85 ja 86 alusel.

56. Direktiivi sätetes ega selle põhjendustes ei ole öeldud, et riiklikud õigusnormid kohustasid või õhutasid eri- või ainuõiguste valdajaid pikaajalisi lepinguid sõlmima.

57. Artiklit 90 ei saa niisiis vaadelda sobiva alusena, et kõrvaldada konkurentsitõkkeid, mille loovad direktiivis osutatud pikaajalised lepingud. Sellest tuleneb, et artikkel 7 tuleb tühistada.

4. Direktiivi 88/301 artikli 9 (aastaruanne) seaduslikkus

58. Artikkel 9, mis kohustab liikmesriike esitama komisjonile iga aasta lõpus aruande, mis võimaldab komisjonil jälgida direktiivi mõningate sätete täitmist, tuleb samuti tühistada, sest selles on viidatud vaidlustatud direktiivi artiklile 2, mis käsitleb eriõigusi, ja artiklile 7.

IV – Menetlusnormide rikkumine

59. Prantsuse valitsus heidab komisjonile ette ka seda, et see ei põhjendanud vaidlusalust direktiivi piisavalt.

60. Esmalt tuleb täpsustada, et seda väidet tuleb arutada ainult selles osas, mis puudutab vaidlustatud õigusnormi neid aspekte, mida ei ole veel kehtetuks kuulutatud.

61. Selles osas tuleb tõdeda, et direktiivi põhjendustes on piisavalt selgelt esitatud põhjused, miks komisjon nõudis telekommunikatsiooni lõppseadmete importimise, turustamise, ühendamise, kasutuselevõtmise ja hooldamise ainuõiguste tühistamist. Samamoodi on liikmesriikide kohustustega, mis tulenevad vaidlusaluse direktiivi artiklist 6.

62. Niisiis ei saa menetlusnormide rikkumise väidet toetada.

VII – Kohtukulud

63. Kodukorra artikli 69 lõike 2 alusel on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud. Kui osa nõudeid rahuldatakse ühe poole ja osa teise poole kasuks, võib Euroopa Kohus sama artikli lõike 3 esimese lõigu järgi otsustada kulude jaotuse või jätta kummagi poole kohtukulud tema enda kanda. Et Prantsuse Vabariik võitis kohtuvaidluse ainult osaliselt, kannavad kõik pooled, kaasa arvatud menetlusse astujad, oma kohtukulud ise.

Esitatud põhjendustest lähtudes

otsustab:

1. Tühistada komisjoni 16. mai 1988. aasta direktiivi 88/301 (konkurentsi kohta telekommunikatsioonivõrgu lõppseadmete turgudel) artikkel 2, sest see kohustab liikmesriike, kes on ettevõtjatele andnud eriõigusi telekommunikatsiooni lõppseadmete importimiseks, turustamiseks, ühendamiseks ja kasutuselevõtmiseks ja/või selliste seadmete hooldamiseks, need tühistama ja teatama komisjonile võetud meetmetest või sel otstarbel koostatud eelnõudest.

2. Tühistada direktiivi artikkel 7.

3. Tühistada direktiivi artikkel 9 selle osas, mis puudutab viitamist eriõigusi käsitlevale artiklile 2 ja sama direktiivi artiklile 7.

4. Lükata hagi ülejäänud osas tagasi.

5. Pooled kannavad oma kohtukulud ise.

Due	Mancini	O'Higgins	Moitinho de Almeida	
Rodríguez Iglesias	Kakouris	Joliet	Schockweiler	Zuleeg

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 19. märtsil 1991. aastal Luxembourgis.

Kohtusekretär

President

J.-G. Giraud

O. Due